

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

Asia: Saamelaiskäräjien lausunto hallituksen esityksestä Tenon kalastussäännön voimassaolon jatkamisesta

Viite: VN/21112/2021, VN/21112/2021-MMM-1

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa Saamelaiskäräjiltä hallituksen esityksestä Tenon kalastussäännön voimassaolon jatkamisesta 28.10.2021. Saamelaiskäräjät lausuu seuraavaa:

Lohenkalastus Tenolla kuuluu saamelaisten näkökulmasta alueen kalastajasaamelaisten kulttuuriperusoikeuden ydinalueeseen. Lohi ja sen pyynti ovat aina muodostaneet ja muodostavat yhä aineellisen perustan Tenon jokisaamelaisten kulttuurille. Lohenkalastus on erityisen merkityksellistä niille Tenon alueen saamelaisille, joiden elämä, identiteetti, hyvinvointi ja toimeentulo rakentuvat nimenomaan Tenon ja lohenkalastuksen ympärille.

Tenon ja sen alueella harjoitettavien perinteisten kalastusmuotojen, kuten pato- ja verkkokalastuksen sekä kulkutuksen kautta ylläpidetään alueen jokisaamelaista kulttuuria, saamelaisten perinteistä tietoa ja lohenkalastukseen liittyvää saamenkielistä terminologiaa sekä siirretään niitä seuraaville sukupolville.

Viime kesän lohenkalastuksen täyskielto Tenolla ja sen sivuvesistöissä tarkoitti täyskieltoa jokisaamelaisten kulttuurin harjoittamiseen tehden kulttuurin harjoittamisesta rangaistavaa toimintaa, millä puolestaan oli merkittäviä negatiivisia vaikutuksia muun muassa saamelaisten hyvinvointiin. Perustuslain (731/1999) 17.3 § ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen kirjaukset pitävät sisällään saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon. Perustuslain 17.3 §:n mukaan saamelaisilla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Perustuslaissa turvattu saamelaiskulttuurin suoja ymmärretään laajasti siten, että siihen kuuluvat myös saamelaisten perinteiset elinkeinot, joista kalastus on yksi keskeisimmistä.

KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan saamelaisilta ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan. Ihmisoikeuskomitean käytännön mukaan toimenpiteet, jotka aiheuttavat huomattavaa haittaa alkuperäiskansojen kulttuurille ja perinteisten elinkeinon elinvoimaisena säilymiselle, loukkaavat artiklan 27 mukaista kulttuurin suojaa.

Saamelaiskäräjien hallitus on käsitellyt 11/2021 kokouksessaan (13.9.2021) Tenon kalastussäännön voimassaoloajan pidentämisestä. Saamelaiskäräjien hallitus kannatti voimassaolevaa Tenon kalastussäännön jatkamista kahdella vuodella.

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että kalastussääntöneuvottelut on saatettava loppuun mahdollisimman nopeassa aikataulussa ja että kalastussäännön voimassaoloa jatkettaisiin vain sen verran, mikä on

välttämätöntä. Saamelaiskäräjät edellyttää, että kalastussäännön pidentämisen aikana (neuvottelujen jatkoajalla) täytyy löytää vastaus siihen, miten saamelaisten oikeudet turvataan. Valtioneuvosto on antanut neuvotteluvaltuuskunnan asettamisen yhteydessä lausuman, joka korostaa saamelaisten oikeuksien turvaamista lohikantojen elpymisen turvaamisen ja eduskunnan lausumien huomioimisen ohella.

Merk.

Tuomas Aslak Juuso
puheenjohtaja

Inga-Briitta Magga
vs. elinkeinosihteeri

Puheenjohtaja päätti lausunnosta 8.11.2021 kuultuaan I varapuheenjohtaja Anni Koivistoa ja II varapuheenjohtaja Leo Aikiota. Lausunnon valmisteluun osallistui myös ma. lakimiessihteeri Sarita Kämäräinen.